

„Ki fog muzsikálni és kinek, húsz év múlva?”

„A pontrendszer többletfeladatért többlettámogatást ígér, de a többlettámogatáshoz való hozzájutás adott esetben az összeg többszörösének befektetését igényli egy zenekartól.”

Világstárok, fiatal zeneszerzők, popénekesek, rap, jazz, karmesterkurzus – mindez szerepelt a Budafoki Dohnányi Zenekar színes nyári programjában. Ezekről és a nemrég bevezetett új pontrendszerről kérdeztük Hollerung Gábort, a zenekar ügyvezető zeneigazgatóját.

■ *Mennyire volt „zsúfolt” a nyár a zenekar muzsikusainak?*

– Meglehetősen sok, színes programunk volt a nyáron – kezdte a beszélgetést.

Június 5-én, a Zeneakadémián ünnepeztük Madarász Iván 70. születésnapját a szerző életművének három jelentős alkotásával. Június 7-én fiatal zeneszerzők műveit mutattuk be „Kortársak Rossini tükrében” címmel, ezen az estén Tiszai Péter, Ott Rezső, Szentpáli Roland és Magda Dávid egy-egy darabját adtuk elő.

Július 6-án volt egy fergeteges koncertünk a Müpában, ahol a világhírű Take 6 nevű amerikai együttesrel léptünk fel. Szintén júliusban tartottuk a Dohnányi Akadémia 10 napos nemzetközi karmesterkurzusát. A több mint 50 jelentkezőből kiválasztott 11 karmester július 21-én a Vigadóban elhangzott gálakoncerten mutatkozhatott be a nagyközönség előtt.

Szintén júliusban György Ádám zongoraművésznek volt egy nemzetközi zongorakurzus, a szólistákkal Pomázon adtunk koncertet.

Felléptünk a Zempléni Fesztiválon, ahol 4 koncerten hallhattott minket a közönség, köztük a nyitó hangversenyen és egy ismeretterjesztő koncerten az ott is népszerű Megérthető zene sorozatból. A zenekar tagjaiból alakult kamaragyüttesek pedig a korábbi évekhez hasonlóan templomokban, faluházakban, borászatokban adtak koncerteket.

Augusztus 24-én a Gödöllői Királyi Kastélyban megrendezett Barokk Randevűn három koncertet adtunk. A hétvége egyik csúcspontja Bach ritkán játszott kantátája, a Phoebus és Pán bemutatása volt szcenírozott előadásban.

A hónap végén, augusztus 29-én a Budafoki Bor- és Pezsgőfesztivál nyitókoncertjét tartottuk, 30-án pedig egy különleges koncerten 30 év popslágereit adta elő a zenekar tagjaiból alakult Big Band – fiatal popénekesek közreműködésével.

■ *Az előbb felsorolt szabadtéri koncerteknek van már valamilyen kapcsolódásuk a kormány által bevezetésre kerülő*

FOTÓ: MONOKI ATTILA

új magyar komolyzenei stratégia pontrendszeréhez?

– Ha őszinte akarok lenni – mi még nem pályáztunk erre az új pontrendszerre. Az említett koncerteknek nincsen kapcsolódásuk a pontrendszerhez, nem is lehet, hiszen ezek a koncertek már több mint egy éve le vannak fixálva, a stratégia szempontrendszerével pedig csak most, júliusban szembesültünk. Mindazonáltal a fenti szabadtéri koncertek nem érnének pontot a rendszerben, mert a szervezők mindenhol belépődíjat szedtek.

A pontrendszert ebben a formájában alkalmatlannak tartjuk a komolyzenei szféra problémáinak megoldá-

sára. Szeretném leszögezni, hogy mélységesen egyetérték azon kultúrpolitikai céllal, hogy a komolyzenét minél több emberhez juttassuk el, ez a pontrendszer azonban nem hoz közelebb a megoldáshoz. A pontrendszer többletfeladatért többlettámogatást ígér, de a többlettámogatáshoz való hozzájutás adott esetben az összeg többszörösének befektetését igényli egy zenekartól. Egy olyan zenekartól, mint a BDZ, melynek a működése sincsen biztosítva – azaz a támogatása a bérek kifizetését sem fedezi –, egyszerűen felelőtlen lenne olyan többletfeladatot vállalni, melynek nincsen megtérülése. Természetesen azon zenekarok számára, melyek működési és pénzügyi mechanizmusaik okán nagyobb szabadsággal rendelkeznek többletfeladatok ellátására (és ezt adott esetben többlettelepítés nélkül), a rendszer átmenetileg kedvező lehet, de hosszútávon az ő problémáikat sem fogja megoldani.

A pontrendszer egyik nagyon vitatható pontja, hogy az elképzelés 1,5 milliárd forintot szán fizetős, „hagyományos” koncertekre, és 3 milliárd forintot ingyenes hangversenyekre.

A Zempléni Fesztiválon – melynek művészeti vezetője vagyok – azt tapasztaltuk, hogy a fizetős rendezvények iránt a korábbi ingyenes hangversenyekhez képest nőtt az érdeklődés, mert a művészetnek akkor van értéke, ha az emberek ezt az értéket manifesztálódni látják. Az a meglátásom, hogy még a fiatalok sem becsülik azt, amit ingyen kapnak.

Én mindenütt azt hangoztatom, hogy „a kínálat önmagában nem teremt keresletet”. Egy ingyenes koncert önmagában nem gerjeszt igényt a komolyzenei kultúrára, az ismeretterjesztés és a már megszerzett tudásra és élményre való ráismerés azonban igen.

A pontrendszer másik vitatható aspektusa az, hogy néhány zenekar esetében nem alkalmas a TAO kompenzációjára. Mi pl. ebben az évben 400 millió forintos TAO-támogatást fogadhattunk volna be (szemben a 300 milliós állami támogatásunkkal), ezzel a rendszerrel pedig a legjobb esetben is 150 millió forintra számíthatnánk. A pénzosztás szempontrendszere meglehetősen konfúz: egyaránt tartalmaz helyszínekhez, tematikához és korosztályokhoz kapcsolódó szempontokat, a válogatás azonban semelyik szempont esetében sem reprezentatív, és még a szavakban deklarált kultúrpolitikai célok ismeretében sem tűnik koherensnek. Mindemellett hallunk arról is, hogy a támogatás mértéke limitált, és egyáltalán nincsen garancia arra, hogy a pályázott koncertjeinket elfogadják egyáltalán. A koncertjeink jó részére pedig egyetlen szempont szerint sem kaphatnánk támogatást (és ezzel valószínűleg nem vagyunk egyedül). Ugyanakkor minden megszerezhető forint többletbefektetést terhelne ránk: Lesz pl. egy 15 koncertből álló sorozatunk, mellyel az a célunk, hogy minden 22. kerületi iskolás el tudjon jutni színvonalas művészi kisugárzású hangversenyre. Erre a pontrendszer szerint 300 ezer forintot kaphatunk koncertenként, holott egy koncert költsége minimum 1 millió körül van. Ezeket a koncerteket még a pontrendszer megszületése előtt a TAO-bevételeink terhére terveztük be.

■ *A fentieket figyelembe véve az új pontrendszer mennyiben fogja befolyásolni a zenekar eddigi műsorpolitikáját?*

– Az ideai műsorpolitikánkat már nem tudja befolyásolni. Évi 90-100 koncertet adunk, melyek már legalább egy éve le vannak kötve. Egy júliusban tudomásunkra jutott szempontrendszer alapján lényegében már semmit sem tudunk változtatni rajta, különösen nem visszamenőleg. Nem engedhetjük meg magunknak ingyenes koncertek rendezését, mert jelen pillanatban csak a jegybevételünkre számíthatunk. Ha pedig az államtitkárság úgy dönt, hogy az ingyenes hangversenyeket finanszírozza, azzal nagyon rossz üzenetet közvetít a zenei és művészeti szféra felé.

Az igaz, hogy egyes zenekaroknak nem jelent plusz költséget, ha pl. tízzel több koncertet vállalnak – mivel ez a kötelezően előírt havi 32 szolgálatukba belefér. És azon zenekarok számára, melyek működési költségeit eddig is fedezte az állami támogatás, jónak tűnhet ez a rendszer. De a BDZ, amelynek a TAO megszüntetésével eltűnt az alaptevékenysége és bérköltsége fedezete, ebben a mechanizmusban úgy érzi magát, mint a partra vetett hal.

■ *Szintén az új stratégiához kapcsolódóan kérdezném: az ismétlődő vidéki koncerteket meg tudja majd valósítani?*

– Egy budapesti zenekar számára a magyar zenei élet évtizedes mechanizmusait figyelembe véve a vidéki ismétlődő

koncert fogalma értelmezhetetlen. Persze a Fesztiválzene-karnál régóta bevett szokás, hogy a koncertjeiket megismétlik vidéken is, mivel erről szerződésük van az állammal. Az NFZ alapító okirata is tartalmazza ezt a kötelezettséget. Egy átlagos budapesti zenekar számára azonban ez a kérdés azért is nehéz, mert ha bejelentkeznék X városba – ahol pl. van alkalmas hangversenyhelyszín –, a város vagy a környék profi vagy félpofi zenekara nem biztos, hogy ezt jó néven venné – a nehezen megszerzett közönsége miatt. Más zenekar territóriumába kifejezetten csak az ő meghívásukra szokás elmenni. Erre van is példa, a Pannon Filharmonikusoknál pl. rendszeres vendégek vagyunk.

■ *Sok hírforrásban olvasható, hogy „Megérthető zene” címen John Williams: Harry Potter-szvitjét adják elő a Zeneakadémián. A pontozásos rendszer alapján hova fogja sorolni ezt a koncertet: hazai rangos koncertteremben való részvétel? Esetleg ifjúsági- és gyerekprogram? Vagy mindkettő?*

– A szempontrendszer egyik gyengesége éppen ez. A Harry Potter egy ismeretterjesztő családi koncert. Nevezhetném a rangos hazai koncertteremben felnőtt koncertnek is, de ismeretterjesztő jellege miatt ifjúságinak is. (Hozzáteszem, ez utóbbi nem lenne okos a részemről, hiszen a koncert költségei több millió forintra rúgnak, miközben a pontrendszer ezt kemény 300 ezer forinttal, a rangos koncerttermet pedig 2 millió forinttal dotálná.)

■ *Ön szerint mi lenne a megoldás?*

– Valóban szükség van nemzeti komolyzenei stratégiára, de annak az alapproblémákkal kellene foglalkoznia: ki fog muzsikálni és kinek, húsz év múlva? Hogyan lehet javítani a zenei oktatást, nevelni a zenei utánpótlást? Mit tehetünk a közönségnevelésért? Fel kellene térképeznünk a zenekari élet rendkívül sokszínű működési mechanizmusait, és ezekre a kérdésekre rendszerszintű megoldást találni. Csökkenteni kellene a zenekarok finanszírozása közötti, utóbbi években egyre növekvő különbségeket, emellett elodázhatatlan a zenekari szférában dolgozók döntő többségének bérrendezése mind vidék-Budapest, mind Budapest-Budapest viszonylatban. E témakörben a zenekari szövetség júliusban tartott egy közgyűlést, ahol állást foglalt a fenti problémák megoldása mellett, és elutasította a pontrendszer kínálta feltételrendszert. Az ezt követő államtitkári találkozó fenyegető légköre miatt azonban sok zenekarvezető – bár tudják, hogy nem kínál számukra hosszútávú megoldást –, likviditási gondjaik miatt, illetve konfliktuskerülésből visszatáncolt.

Természetesen problémáink megoldásához nem csak pénzre van szükség, hanem kreativitásra is, azaz ki kell lépünk a hétköznapi gyakorlatából, a jól bevált szokásokból, és merni újat létrehozni. Azt érzem a legnagyobb problémának, hogy a magyar zenei élet ellentmondásosságáról nem tudunk értelmesen és világosan beszélni anélkül, hogy ne úgy éreznénk: az egyik zenekar a másik létét vonja kétségbe.

(Medvegy Erzsébet)